

ศีล 5 ในพระพุทธศาสนาและอนุปตในศาสนาเซน*

Five Precepts in Buddhism and Anuport in Jainism

เจือจันท์ วัจนะพันธ์ และพระมหามิตร จิตปัญโญ

Chuarchun Wangthaphan and Phramaha Mit Thitapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพวนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: juejan.2499@gmail.com

บทคัดย่อ

ศีล 5 ในพระพุทธศาสนา และอนุปตในศาสนาเซน มีคำสอนที่คล้ายกัน คือ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ งดเว้นจากการลักทรัพย์ งดเว้นจากการประพฤตินอกใจ งดเว้นจากการพูดเท็จ งดเว้นจากการดื่มสุราเมรัยของมีนเมา หากมนุษย์นำศีล 5 ในพระพุทธศาสนา และอนุปตในศาสนาเซนไปปรับใช้กับกฎหมาย ในการดำเนินชีวิตตามหลักศีลและหลักกฎหมายแล้ว ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า

คำสำคัญ: ศีล 5; พระพุทธศาสนา; ศาสนาเซน

Abstract

Five Precepts in Buddhism and Anuport in Jainism provide identically principles which are to abstain from killing living beings, to abstain from taking what is not given, to abstain from sexual misconduct, to abstain from false speech and to abstain from intoxicating drinks and drugs. People would have valuable life and effective law in the society whether globally people regard to the 5 precepts as Buddhist and Anuport in Jainism. Furthermore, the society will be a more peaceful place under the conditions of human existence.

Keywords: Five Precepts; Buddhism; Jainism

* ได้รับบทความ: 10 ธันวาคม 2561; แก้ไขบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2562; ตอรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2562

Received: December 10, 2018; Revised: February 15, 2019; Accepted: December 23, 2019

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งความจริง ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ โดยพระพุทธเจ้าทรงได้ค้นพบความจริงนั้นแล้วนำมาชี้แจงเปิดเผยบอกเล่าให้เข้าใจชัดขึ้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ตราบใดที่พระองค์ยังมีได้ตรัสรู้ความจริงในลักษณะ 3 อย่าง คือ รู้ตัวความจริง รู้หน้าที่อันควรทำเกี่ยวกับความจริงนั้น และรู้ว่าได้ทำหน้าที่สำเร็จบริบูรณ์แล้ว ตราบนั้นพระองค์ก็ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าตรัสรู้แล้ว” พระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักคำสอนที่เกี่ยวกับความจริงที่ได้ค้นคว้าประจักษ์ชัดแล้วเป็นวิถีทางแห่งการตรัสรู้อันจะนำไปสู่ความสิ้นทุกข์ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา ถ้าจะกล่าวว่ บรรดาศาสนาในปัจจุบันมีศาสนาไหนบ้างใกล้เคียงกับพระพุทธศาสนา จะต้องตอบว่าศาสนาเซน แม้จะมีที่ขัดแย้งกันบางอย่างที่สำคัญก็ตาม ส่วนที่ใกล้เคียงก็คือ สอนมิให้เชื่อในเรื่องพระเจ้าสร้างโลกหรือเรื่องพระเจ้าเป็นผู้ยิ่งใหญ่ เป็นจุดศูนย์กลางของสิ่งทั้งหลายและสอนหลักกรรม คือ ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วคล้ายคลึงกัน แต่ศาสนาเซนเน้นหนักในทางอรรถกถาญาณโยค คือ การทรมานตน ส่วนพระพุทธศาสนาสอนทางสายกลาง (Dokhan, 1994 : 19)

ดังนั้น การอยู่ร่วมกันของมนุษย์จะต้องมีกฎเกณฑ์หรือกฎหมายมาควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งทุกคนต้องการความสุข ความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน บางคนจึงใช้ชีวิตด้วยความประมาทขาดหลักของศีลและหลักกฎหมาย จึงเป็นประเด็นที่ผู้ศึกษาจะศึกษาเรื่องศีล 5 ในพระพุทธศาสนา และอนุพรตในศาสนาเซน เพื่อศึกษาเรื่องศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท และอนุพรตในศาสนาเซนการนำ

ศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท และอนุพรตในศาสนาเซนไปปรับใช้กับกฎหมายในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์

2. ความหมายของศีลในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ในมหานามสูตรองค์ตติยภาควรรณิกนิบาต พระพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องศีล โดยเฉพาะศีล 5 โดยทรงมุ่งถึงการรักษากายและวาจาให้เรียบร้อยว่า “มหานามะ เมื่อใดแล อุบาสกเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์ เป็นผู้เว้นขาดจากการประพฤตินอกใจเป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือ สุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท เมื่อนั้นอุบาสกชื่อว่าผู้มีศีล ด้วยเหตุเพียงเท่านั้นแล” (Tipitaka 23/25/269)

ในกฎพันตสูตร ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พระพุทธเจ้าตรัสศีล โดยทรงเรียกว่า “สิกขาบท” โดยให้เป็นข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับควบคุม กาย วาจาว่า การที่บุคคลผู้มีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาบททั้งหลาย คือ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการฆ่าสัตว์ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการประพฤตินอกใจ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการพูดเท็จ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการเสพของมีนเมาคือ สุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาทนี้เป็น ยัญ ซึ่งใช้ทุนทรัพย์และมีการตระเตรียมน้อยกว่า แต่มีผลานิสงส์มากกว่ายัญสมบัติ 3 ประการมี องค์ประกอบ 16 กว่ำนิตยทานที่ห้ามทำสืบ กันมากกว่าวิหการทานและกว่าสธมคณันนี้ (Tipitaka 9/352/147)

พุทธทาสภิกขุ ได้อธิบายความหมายของ ศิลว่า ศิล หมายถึง ความเป็นปกติหรือปกติภาวะ ตามธรรมดา หมายความว่า ทำทุกอย่างอยู่ตาม หน้าที่ที่ควรจะทำแต่อยู่ในภาวะปกติ คือ ไม่เดือดร้อน ไม่กระวนกระวาย ไม่ระส่ำระสาย ไม่มีความ สกปรก ความเศร้าหมองใดๆ เกิดขึ้นโดยเนื้อความ ศิล หมายถึง ระเบียบที่ได้บัญญัติขึ้นไว้สำหรับ ประพฤติปฏิบัติกันเพื่อให้เกิดภาวะปกติขึ้นมาที่ ภาย ที่วาจา ศิล คือ การปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบ การเป็นอยู่ทางภายนอก ศิลพัฒนาที่กาย วาจา ให้เป็นกาย วาจาที่น่าดูเมื่อเรามีศิลปะพื้นฐานแล้ว เราจึงจะมีจิตที่เป็นสมาธิได้ง่าย ถ้ามีศิลดีสมาธิ ก็ง่าย (Buddhadasa Bikku, 1996 : 56-57)

1. ความสำคัญของศิลปะ เป็นพื้นฐานอัน สำคัญยิ่งของมนุษย์ เพราะการที่เราจะรักษาความ เป็นปกติของมนุษย์เอาไว้ได้นั้น จะต้องรักษาศิลปะ 5 ไว้ให้มั่นคงเป็นอย่างน้อย ซึ่งศิลปะประเภทนี้ ฆราวาส ผู้ที่ยังครองเรือนมีครอบครัวจะต้องพยายามรักษา ให้ได้เป็นประจำ ศิลประสงคฺให้มนุษย์ตระหนกอยู่ เสมอถึงความทุกข์อันเกิดทั้งทางร่างกายและจิตใจ การรักษาศิล จึงเป็นบุญกิริยาวัตถุ คือ วิธีการ ทำบุญอย่างหนึ่ง เพราะทุกครั้งที่เราตั้งใจงดเว้น จากความชั่ว ตั้งใจที่จะไม่เบียดเบียนใคร ย่อมจะ เกิดกระแสแห่งความดี เกิดความเมตตาขึ้นมาในใจ ที่เราเรียกว่า กระแสบุญ อันเป็นเครื่องชำระจิตใจ ของเราให้สะอาดบริสุทธิ์ การรักษาศิลจึงเป็นการ พัฒนาคุณภาพชีวิต และจิตใจให้บริสุทธิ์ดีงาม ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ศิลยังเป็นคุณธรรมอันงาม ด้วยคุณลักษณะ 2 ประการ คือ เป็นคุณธรรมที่ รักษา กาย วาจา ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็น

คุณธรรมอันจะนำไปสู่คุณธรรมเบื้องสูง คือ สมาธิ และปัญญา ต่อไป

2. องค์ประกอบของศิลปะ 5

บุคคลจะชื่อว่าละเมียดศิลปะ ต่อเมื่อกระทำ ครบองค์ทั้งหมดของการละเมียด ดังนี้

ศิลปะข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขา ปะทัง สะมาทียามิ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเอง และใช้ให้คนอื่นฆ่า มืองค์ 5 คือ (ก) สัตว์มีชีวิต (ข) ร้อยสัตว์มีชีวิต (ค) มีจิตคิดจะฆ่า (ง) มีความพยายาม ในการฆ่า (จ) สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น

ศิลปะข้อที่ 2 อทินนาทานา เวระมะณี สิกขา ปะทัง สะมาทียามิ งดเว้นจากการลักทรัพย์หรือถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ให้ มืองค์ 5 คือ (ก) ของ ผู้อื่นหวงแหน (ข) รู้ว่าเขาหวงแหน (ค) มีจิตคิด จะลัก (ง) มีความพยายามลัก (จ) ลักของได้ด้วย ความพยายามนั้น

ศิลปะข้อที่ 3 กาเมสุมิฉฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ งดเว้นจากการประพฤติ ผิดในกาม มืองค์ 4 คือ (ก) สตรีหรือบุรุษที่ไม่ควร ละเมียด (ข) จิตคิดจะเสพ (ค) มีความพยายามใน การเสพ (ง) ยังมรรค คือ อวัยวะสืบพันธุ์ให้ถึงกัน

ศิลปะข้อ 4 มุสาวาธา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ งดเว้นจากการพูดไม่จริง หรือกล่าวคำ เท็จให้ผู้อื่นเดือดร้อน มืองค์ 4 คือ (ก) เรื่องไม่จริง (ข) จิตคิดจะกล่าวให้คลาดเคลื่อน (ค) มีความ พยายามเกิดจากจิตที่คิดจะกล่าวให้คลาดเคลื่อน นั้น (ง) ผู้อื่นเข้าใจความที่พูดนั้น

ศิลปะข้อ 5 สุราเมระยะ มัชชปะมา ทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทียามิ งดเว้นจากการ ดื่มสุราเมรัยของมีนเมา และยาเสพติด อันเป็นที่ตั้ง

ของความประมาท มีองค์ 4 คือ (ก) สิ่งนั้นเป็นของเมา (ข) จิตใคร่จะตีมี (ค) มีความพยายามเกิดจากจิตที่ใคร่จะตีมี (ง) กลิ่นให้ล่องล่ำคองไป

3. อานิสงส์ของศีล พุทธพจน์ในพระไตรปิฎก (Tipitaka 5/285/99) กล่าวโดยสรุป อานิสงส์ข้อที่ 1 ย่อมได้โภคทรัพย์ใหญ่หลวงซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ อานิสงส์ข้อที่ 2 กิตติศัพท์อันดีงามย่อมกระฉ่อนไป อานิสงส์ข้อที่ 3 เข้าไปหาบริษัทใดๆ เช่น ชัตติยบริษัท พรหมณบริษัท คหบดีบริษัท สมณบริษัท ย่อมเป็นผู้แก้แล้วกล้าไม่เก้อเขินเข้าไปหาบริษัทนั้นๆ อานิสงส์ข้อที่ 4 ย่อมไม่หลงลืมสติ อานิสงส์ข้อที่ 5 หลังจากตายแล้วย่อมไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ สรรพสัตว์ทั้งหลายต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ใน สังสารวัฏ ผู้มีศีลย่อมเป็นผู้องอาจกล้าหาญ ผู้มีศีลย่อมมีความสุขจักมั่งคั่งบริบูรณ์ สมบูรณ์ไม่อดไม่อยากไม่จน ก็เพราะรักษาศีลได้สมบูรณ์ จิตดวงเดียว เป็นศีลเป็นสมาธิเป็นปัญญา ผู้มีศีลแท้ เป็นผู้หมดเวรหมดภัย

สรุปได้ว่า ศีล หมายถึง ระเบียบที่ได้บัญญัติขึ้นไว้สำหรับประพฤติปฏิบัติกัน เพื่อให้เกิดภาวะปกติขึ้นมาที่กายที่วาจา ศีล 5 เป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการปฏิบัติธรรมของมนุษย์ และมีความสัมพันธ์กับกฎหมายที่สังคมมนุษย์ต้องปฏิบัติ ซึ่งศีลเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาสังคมมนุษย์ และอานิสงส์ของศีลก็ช่วยให้มนุษย์มีความสมบูรณ์แบบในตนเอง

3. อนุพัตในศาสนาเซน

ศาสนาเซน คำว่า “เซน” บางทีออกเสียงว่า ไชน์ หรือโยน มาจากคำว่า “ชินะ” แปลว่า

“ผู้ชนะ” เพราะฉะนั้น ศาสนาเซนจึงหมายความว่า ศาสนาแห่งผู้ชนะ เป็นศาสนาหนึ่งที่มีแหล่งกำเนิดในเอเชียใต้ คือ อินเดีย และยังคงเป็นศาสนาสำคัญศาสนาหนึ่งของอินเดียในยุคปัจจุบัน ศาสนาเซนเกิดก่อนพระพุทธศาสนาเล็กน้อยเป็นศาสนาอเทวนิยม ไม่ยอมเชื่อเรื่องพระเจ้า พระมหาวีระผู้เป็นศาสดาของศาสนาเซน ได้ใช้เวลาในการสั่งสอนสาวก จนกระทั่งในวาระสุดท้ายของชีวิต (Dokhan, 1994 : 65)

1. ความหมายของอนุพัตในศาสนาเซน อนุพัต (ศีล) หมายถึง คำสอนที่สอนให้คนมีความปรารถนาน้อยแต่พอควร ทำให้สังคมไม่เป็นสังคมที่ฟุ้งเฟ้อ ไม่เบียดเบียนสัตว์และคนอื่นอยู่กันอย่างสงบ (Dokhan, 1994 : 186)

2. องค์ประกอบของอนุพัตในศาสนาเซน อนุพัต คือ หลักธรรม คำสอนของศาสนาเซน ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อาคมะ ซึ่งเป็นคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาเซนหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สิทธานตะ” (Dokhan, 1994 : 186) เป็นข้อปฏิบัติพื้นฐาน หรือบางที่เรียกว่า ปฏิญญามี 5 ประการที่สอนให้งดเว้นสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม ได้แก่ 1) อหิงสา 2) สัตยะ 3) อัศเตยะ 4) พรหมจริยะ และ 5) อปริคคหะ ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 อหิงสา การไม่เบียดเบียนให้คนอื่น สัตว์อื่น สิ่งอื่น ได้รับความยากลำบากหรือการทรมานต่างๆ ตลอดจนไม่ทำลายชีวิต จะทำเองก็ดี หรือใช้ให้ผู้อื่นทำก็ดี ไม่ว่าจะเป็ทางกาย วาจา หรือใจ องค์ประกอบของอนุพัต มี 4 ข้อ คือ 1) การไม่เบียดเบียนทางกาย วาจา ใจ 2) คน สัตว์อื่น สิ่งของ คือ ชีวิตที่เคลื่อนที่ไม่ได้ (สถาวระ) มีเพียง

อายตนะเดียว คือ กายสัมผัส เช่น ต้นไม้ และพืชต่างๆ และชีวิตที่เคลื่อนที่ได้ (ตรสยะ) 3) การทรมาณต่างๆ การทำลายชีวิต ให้ได้รับความยากลำบาก 4) ทำเองก็ดี หรือใช้ให้ผู้อื่นทำ กล่าวโดยสรุปให้ละปาณาติบาต ในสรรพชน สรรพสัตว์ ติมชาติ และรุกขชาติทั้งปวง เพราะทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ ใบหญ้า น้ำ ไฟ ลม ดิน และพันธุ์ผักต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านั้นต่างก็มีวิญญาณสิ่งอยู่ทั้งสิ้น (Dokhan, 1994 : 186)

2.2 สัตยะ การไม่พูดเท็จ ไม่ทำ ไม่คิด ให้ผิดเพี้ยนไปจากความจริง องค์ประกอบของอนุพรต คือ การพูดแต่ความจริง (ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ส่อเสียด และเพ้อเจ้อ)

2.3 อัสติยะ การไม่ถือเอาสิ่งของใดๆ ที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ ด้วยอาการลักขโมย ไม่หลบของหนีภาษี ไม่ใช่หรือทำเงินปลอม และไม่ซั้งตวง วัดโก่ง องค์ประกอบของอนุพรต คือ 1) ไม่ลักขโมย 2) สิ่งของใดๆ 3) ที่ไม่ใช่ของตน 4) การโก่ง

2.4 พรหมจริยะ การประพฤติสิ่งที่ดีงาม โดยการเว้นจากการประพฤติชั่วทางกาย เช่น การประพฤติผิดทางกาม การอยู่ร่วมกับโสเภณี หรือการดื่มน้ำเมา เสพยาเสพติดต่างๆ สำหรับนักบวชก็ถือเคร่งครัดยิ่งขึ้น คือ จะต้องเว้นจากการเสพกาม และละสละตนหาในเรื่องของกามทุกชนิดทุกระดับโดยเด็ดขาด องค์ประกอบของอนุพรต คือ 1) ประพฤติผิดทางกาม 2) อยู่ร่วมกับโสเภณี 3) ดื่มน้ำเมา และยาเสพติด

2.5 อปริคคหะ ความไม่ละโมภโลกมาก ไม่โลกอยากได้ของคนอื่น เป็นผู้รู้จักประมาณพอใจในสิ่งของตน สำหรับนักบวชก็ถือเคร่งครัด

มากยิ่งขึ้น (Dokhan, 1994 : 126) องค์ประกอบของอนุพรต คือ 1) ไม่ละโมภโลกมาก 2) เป็นของคนอื่น

สรุป อนุพรต คือ การประพฤติปฏิบัติของมนุษย์โดยละเว้นจากการทำชั่ว ให้ทำแต่ความดี คล้ายศีล 5 ของศาสนาพุทธ เช่น การไม่เบียดเบียน ไม่ทำลายชีวิตสัตว์และคนอื่น การไม่พูดเท็จมีความซื่อสัตย์ทั้งทางกาย วาจา และใจ การไม่ลักขโมย ไม่โกง รวมทั้งไม่หลบเลี่ยงภาษีอากร การเว้นจากการประพฤติชั่วทางกาย และความไม่ละโมภโลกมากอยากได้ของคนอื่น

2.6 อานิสงส์ของอนุพรต ในศาสนาเซนไม่ได้กล่าวถึงอานิสงส์ของอนุพรตไว้โดยชัดเจน จากการศึกษาพอสรุปได้ว่า หลักอหิงสาถือว่าเป็นข้อปฏิบัติที่ศาสนาเซนเน้นให้บุคคลปฏิบัติมากที่สุด ถือได้ว่าเป็นยอดแห่งคำสอนของศาสนาเซน ดังคำกล่าวของศาสตามหาวิระก่อนที่เสด็จขึ้นพระชนม์ได้ ทรงแสดงปัจฉิมโอวาทว่า ในบรรดาคำสอนของพระองค์ทั้งหมด อหิงสาเป็นหลักธรรมสำคัญที่สุด (Phrakru Jiradhammadhas, 2017 : 225) ศาสนาเซนมีหลักการปฏิบัติธรรมตามคำสอนของศาสนา แบ่งออกได้เป็น 3 หลักใหญ่ๆ คือ 1) ข้อปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น (หลักโมกษะ) 2) ธรรมปฏิบัติสำหรับนักบวช 3) ธรรมปฏิบัติสำหรับผู้ครองเรือน ซึ่งอนุพรตอยู่ในข้อนี้ ศาสนาเซนมีทัศนะว่า โมกษะ ได้แก่ การหลุดพ้น เมื่อวิญญานหลุดพ้นแล้วก็จะไปอยู่ในส่วนหนึ่งของสภาวะที่เรียกว่า “ลิตธิศิลา” เป็นดินแดนแห่งความสุขนิรันดร ไม่ต้องกลับมาเกิดอีก ซึ่งเป็นจุดหมายสูงสุดของศาสนาเซน ดังนั้น จุดหมายสูงสุดใน

ศาสนาเซน สิทิสีลา เป็นต้นแดนแห่งความสุข
นิรันดรไม่ต้องกลับมาเกิดอีก ดังเช่นคำสอนใน
ศาสนาพุทธเรื่องนิพพาน

4. ศิล 5 ในพระพุทธศาสนาและอนุพรตใน ศาสนาเซน

ศิลป 5 ในพระพุทธศาสนา และอนุพรตใน
ศาสนาเซน มีความคล้ายกัน พอสรุปได้ ดังนี้

ศิลปข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวระมะณี งดเว้น
จากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเองและใช้ให้คนอื่นฆ่า
มีองค์ 5 คือ (ก) สัตว์มีชีวิต (ข) รู้ยู่สัตว์มีชีวิต (ค)
มีจิตคิดจะฆ่า (ง) มีความพยายามในการฆ่า (จ)
สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น มีความคล้ายกันกับ
อนุพรต ข้อ (1) อหิงสา การไม่เบียดเบียนให้คนอื่น
สัตว์อื่น สิ่งอื่น ข้อแตกต่างจากศิลปข้อที่ 1 คือ
ให้ละปาณาติบาต ในดินชาติ และรุกขชาติทั้งปวง
เพราะทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ ใบหญ้า
น้ำ ไฟ ลม ดิน และพันธุ์ผักต่างๆ ถือว่า สิ่งเหล่านั้น
ต่างก็มีวิญญาณสิ่งอยู่ทั้งสิ้น ข้อ (1) อสังหา นักบวช
ในศาสนาเซน จะไม่กินเนื้อสัตว์ สุรา หรืออาหาร
อันได้มาโดยทำให้สัตว์ได้รับทุกข์ทรมาน เช่น น้ำผึ้ง
เนยสด จะไม่ทำงานที่ต้องขุดไถหรือพรวนดิน
ตายหญ้า เพราะจะเป็นอันตรายแก่สัตว์ดิน สัตว์
หญ้ามีความคล้ายกันในศาสนาพุทธได้บัญญัติไว้ใน
ศิลป 227 ข้อ ศิลของพระสงฆ์ คือ ระวางไม่ทำ
อันตรายต่อปวงสัตว์ในพีชคาม (เมล็ดพันธุ์ไม้)
ภูตคาม (หน่อไม้) และไม่ทำงานที่ต้องขุดไถหรือ
พรวนดิน ตายหญ้า เพราะจะเป็นอันตรายแก่สัตว์
ดินสัตว์หญ้า อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์กระทำผิดวินัย
แต่ไม่มีข้อห้ามในการฉนน้ำผึ้ง เนยสด ซึ่งเป็นเภสัช

5 ประเภท ได้แก่ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง และ
น้ำอ้อย ที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้ภิกษุใช้
สำหรับรักษาสุขภาพ โดยเภสัชดังกล่าวต้องเป็นไป
ในกาลและในเวลาวิกาล

ศิลปข้อที่ 2 อทินนาทานา เวระมะณี งดเว้น
จากการลักทรัพย์ หรือถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขา
ไม่ให้ มีความคล้ายกันกับอนุพรต ข้อ (3) อัสติยะ
การไม่ถือเอาสิ่งของใดๆ ที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ
ด้วยอาการลักขโมย และ ข้อ (5) อปริคคหะ ความ
ไม่ละโมภโลภมาก ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น
เป็นผู้รู้จักประมาณพอใจในสิ่งของตน ข้อแตกต่าง
ในข้อ (3) อัสติยะ คือ ไม่หลบของหนีภาษี ไม่ใช่
หรือทำเงินปลอม และไม่ขังตวงวัดโก่ง แม้ในศิลป
ข้อ 2 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท จะไม่ได้บัญญัติ
ไว้ชัดเจน แต่โดยภาพรวม ในการอธิบายศิลปข้อ 2
ได้มีคำอธิบายลักษณะ ดังนี้ (Muthukan, 1962 :
187) โจรกรรม หมายถึง กิริยาที่ถือเอาสิ่งของที่ไม่มี
ผู้ให้ด้วยอาการเป็นโจรมี 14 อย่าง คือ “8) ลวง คือ
ใช้เล่ห์เอาทรัพย์ด้วยเครื่องมือ เช่น โกงตาขัง
เป็นต้น 9) ปลอม คือ ทำหรือใช้ของปลอม เช่น ยา
ปลอม สิ้นค้าปลอม ธนบัตรปลอม 13) ลักลอบ คือ
ข่มข่อนเอาสิ่งของหลบหนีภาษีหรือลักลอบนำเข้า
สิ่งของต้องห้ามเข้ามาในประเทศ” จะเห็นได้ว่า
จากคำนิยามดังกล่าวทำให้ทราบว่ อนุพรต ข้อ (3)
อัสติยะ มีความหมายคล้ายกันในศิลปข้อที่ 2 ใน
พระพุทธศาสนา

ศิลปข้อที่ 3 กาเมสุมิฉณาจารา เวระมะณี
งดเว้นจากการประพฤติดิถีในกาม มีความคล้ายกัน
กับอนุพรต ข้อ (4) พรหมจริยะ การประพฤดิสิ่งที
ดิงาม โดยการเว้นจากการประพฤดิชั่วทางกาย เช่น

การประพุดตีผิดทางกาม องค์ประกอบของ กามะสูมิจฉาจาร มีองค์ประกอบ 4 คือ 1) อะคะมะ นียะวัตถุ วัตถุที่จะพึงล่วงเกิน (สตรีหรือบุรุษที่ไม่ ควรล่วงละเมิด) 2) ตัตถะ เสวะนะจิตตัง จิตคิดจะ เสพในอะคะมะนียะวัตถุนั้น 3) เสวะนัปะโยโค กระทำคามพยายามในการเสพ 4) มัคคะนะ มัคคะปะฏิปัตติอะธิวาสะนัง การยังมรรคให้ดำเนิน ไปทางมรรคหรือหยุดอยู่ (มรรค ในที่นี้หมายถึง อวิยะแพศ ทวารหนัก ทวารเบา และปาก) (Tipitaka 45/450) กามะสูมิจฉาจารนี้ เมื่อบุคคล กระทำครบทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าว ศीलจึงขาด แต่ถ้าไม่ครบ ศीलก็เพียงแต่ต่างพร้อย

ข้อแตกต่างอนุพรด ข้อ (4) พรหมจริยะ คือ การอยู่ร่วมกับโสเภณี หรือการดื่มน้ำเมา เสพยาเสพติดต่างๆ ในศีลข้อ 3 ของศาสนาพุทธ ไม่ได้บัญญัติไว้ในการอยู่ร่วมกับโสเภณี ส่วนการ ดื่มน้ำเมา เสพยาเสพติดต่างๆ จะบัญญัติไว้ในศีลข้อ 5 ซึ่งนักบวชในศาสนาเซนจะเคร่งครัด ในการเว้นจากการเสพกาม และสละตัณหาใน เรื่องของกามทุกชนิด ทุกระดับโดยเด็ดขาด ในประเด็นนี้ ศาสนาพุทธได้บัญญัติไว้ในศีล 8 ศील 10 และศีล 227

ศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา เวะระมะณี งดเว้นจาก

การพูดไม่จริง หรือกล่าวคำเท็จให้ผู้อื่นเดือดร้อน “มุสาวาท” แปลว่า “การพูดเท็จ” หรือ “การพูด มุสา” ในมังคลัตถทีปนี (Phra Sirimungkalajarn, 2007) “มุสาวาทเพราะเป็นเหตุกล่าว คือ ให้บุคคล อื่นรู้ คือ ทำให้คำจริงด้วยความพยายามที่ควรกล่าว ตามความจริงเป็นคำเท็จ” โดยภาพรวม จะเห็นได้ ว่า อนุพรด ข้อ (2) สัตยะ การไม่พูดเท็จ มีความ คล้ายกันมากกับ ศीलข้อ 4 จะแตกต่างตรงการ อธิบายความเท่านั้น

ศีลข้อที่ 5 สุราเมระยะ มัชชะปะมา งดเว้น จากการดื่มสุราเมรัยของมีนเมา และยาเสพติดอัน เป็นที่ตั้งของความประมาท องค์ประกอบของสุรา เมรัยมัชชะปะมาที่ภูฐาน มี 4 ประการ คือ 1) มัชชะภาโว ความเป็นของเมา 2) ปาตุกัมยตาจิตตัง จิตคิด จะดื่ม 3) ตัซโซ วายาโม ความพยายามอันเกิดแต่ จิตนั้น 4) อัชโณหรัณัง กลืนให้ล่วงลงในลำคอ (Mahamakutraavidyalaya, 1991) เกณฑ์การ พิจารณาโทษของสุราเมรัยมัชชะ ปะมาที่ภูฐาน ซึ่งเป็นเหตุให้ละเมิดศีลข้ออื่นๆ ได้ เนื่องจากขาด สติ ศीलข้อที่ 5 มีความคล้ายกันกับอนุพรด ในข้อ (4) พรหมจริยะ การประพุดตีสิ่งที่ตั้งาม โดยการ เว้นจากการประพุดตีชั่วทางกาย เช่น การดื่มน้ำเมา เสพยาเสพติดต่างๆ

ตารางเปรียบเทียบศีล 5 ในพระพุทธศาสนา และอนุพรดในศาสนาเซน

ศีล 5 ในพระพุทธศาสนา	อนุพรดในศาสนาเซน
ข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวะระมะณี งดเว้นจากการฆ่า สัตว์ด้วยตนเองและใช้ให้คนอื่นฆ่า	ข้อ (1) อหิงสา การไม่เบียดเบียนคนอื่น สัตว์อื่น สิ่งอื่น
ข้อที่ 2 อทินนาทานา เวะระมะณี งดเว้นจากการลัก ทรัพย์	ข้อ (3) อัสตียะ การไม่ถือเอาสิ่งของที่ตนไม่ได้ เป็นเจ้าของ ด้วยอาการลักขโมย ข้อ (5) อปริคคหะ ความไม่ละโมภโลภมาก

ศีล 5 ในพระพุทธศาสนา	อนุพจน์ในศาสนาเซน
ข้อที่ 3 กาเมสุมิจฉาจารา เวะระมะณี งดเว้นจากการประพฤติดีในกาม	ข้อ (4) พรหมจริยะ การประพฤดิสิ่งทีตั้งงาม โดยการเว้นจากการประพฤดิชั่วทางกายการประพฤติดีทางกาม
ข้อที่ 4 มุสาวาทา เวะระมะณี งดเว้นจากการพูดไม่จริงหรือกล่าวคำเท็จให้ผู้อื่นเดือดร้อน	ข้อ (2) สัตยะ การไม่พูดเท็จ ไม่ทำให้ผิดเพี้ยนไปจากความจริง..มีความจริงใจต่อทุกๆ คน
ข้อที่ 5 สุราเมระยะ มัชชะปะมา งดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย ของมันเมา และยาเสพติด	ข้อ (4) พรหมจริยะ เว้นจากการประพฤดิชั่วทางกาย การดื่มน้ำเมา เสพยาเสพติดต่างๆ

5. การนำศีลและอนุพจน์ไปปรับใช้กับกฎหมาย

กฎหมายได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตนและการปฏิบัติ ตามกฎหมาย ดังนั้น การนำศีลในพระพุทธศาสนา และอนุพจน์ในศาสนาเซนไปปรับใช้กับกฎหมาย พอสรุปได้ คือ

ศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวะระมะณี งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเองและใช้ให้คนอื่นฆ่า อนุพจน์ ข้อ (1) อหิงสา คือ การไม่เบียดเบียนให้คนอื่น สัตว์อื่น สิ่งอื่น ได้รับความยากลำบากหรือ การทรมานต่าง ๆ ตลอดจนไม่ทำลายชีวิต กฎหมายที่ปรับใช้ คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 “ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต” (Somchai Pongpattanasin, 2018 : 140) ในการกระทำผิดฐานฆ่าผู้อื่น ต้องครบองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หากไม่ละเมิดศีลดังกล่าว ก็จะไม่กระทำผิดฐานฆ่าคนตายตามประมวลกฎหมายอาญา

ศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เวะระมะณี งดเว้นจากการลักทรัพย์หรือถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่

ให้อนุพจน์ ข้อ (3) อัศติยะ คือ การไม่ถือเอาสิ่งของใดๆ ที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ ด้วยอาการลักขโมย ไม่หลบของหนีภาษี ไม่ใช่หรือทำเงินปลอม และไม่ซังตวงวัดโกง ข้อ (5) อปริคคหะ คือ ความไม่ละโมภโลภมาก ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น กฎหมายที่ปรับใช้ คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์” (Pongpattanasin, 2018 : 159) ซึ่งหากไม่ละเมิดศีลดังกล่าว ก็จะไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานลักทรัพย์

กฎหมายที่ปรับใช้กับอนุพจน์ ข้อ (3) อัศติยะในประเด็นไม่หลบของหนีภาษี คือ ประมวลรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายศุลกากร และไม่ใช้หรือทำเงินปลอม คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 240 “ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งเงินตรา ไม่ว่าจะปลอมขึ้นเพื่อให้เป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งอื่นใด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเงินตรา” และการไม่ซังตวงวัดโกงในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 270 ความผิดเกี่ยวกับการค้า

ศีลข้อที่ 3 กามเมสุมิจฉาจาธา เวระมะณี งดเว้นจากการประพฤตินิโคตในกาม อนุพต ข้อ (4) พรหมจริยะ คือ การประพฤตีสั่งที่ติงาม โดยการเว้นจากการประพฤตินิโคตทางกาม กฎหมายที่ปรับใช้ คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจว่าตนเป็นบุคคลอื่น” และมาตรา 276 วรรค 2 การกระทำชำเราตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดย การใช้ อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น จะเห็นได้ว่า กฎหมายใช้ คำว่า “ผู้อื่น” หมายความว่า รวมถึง ผู้หญิง ผู้ชาย เพศที่ 3 กระเทย ผู้หญิงข้ามเพศ ผู้ชายข้ามเพศ เกย์ ตืด ก็เข้าตามความหมายมาตรานี้ หากมนุษย์ไม่ละเมิดศีล ก็จะไม่กระทำความผิดกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องเพศดังกล่าว

ศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา เวระมะณี งดเว้นจากการพูดไม่จริง หรือกล่าวคำเท็จให้ผู้อื่นเดือดร้อน และอนุพต ข้อ (2) สัตยะ คือ การไม่พูดเท็จ ไม่ทำไม่คิดให้ผิดเพี้ยนไปจากความจริง จะต้องมีความซื่อสัตย์ทั้งทางกาย วาจา และใจ กฎหมายที่ปรับใช้จะมีกฎหมายหลายบท ทั้งทางแพ่งและทางอาญา และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การหมิ่นประมาททางแพ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 และความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญา และความผิดตาม พ.ร.บ.

คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 หากมนุษย์ไม่ละเมิดศีลดังกล่าว ก็จะไม่กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าว

ศีลข้อที่ 5 สุราเมระยะ มัชชะปะมา งดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย ของมีเมา และยาเสพติด อันเป็นที่ตั้งของความประมาท และอนุพต ข้อ (4) พรหมจริยะ เช่น การดื่มน้ำเมา เสพยาเสพติดต่างๆ กฎหมายที่ปรับใช้จะมีกฎหมายหลายบท เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย” พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ร.บ. เกี่ยวกับ ยาเสพติด และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หากมนุษย์ไม่ละเมิดศีลข้อ 5 และข้อ (4) พรหมจริยะ ก็จะไม่กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา กระทำความผิดตามพ.ร.บ. จราจรทางบก หรือ พ.ร.บ. ยาเสพติด

6. สรุป

จากการศึกษาศีล 5 ในพระพุทธศาสนา และอนุพตในศาสนาเซน มีคำสอนและข้อวัตรปฏิบัติที่มีความคล้ายกัน คือ สอนให้ทำความดี ละเว้นชั่วและบาปทั้งปวง และไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ทำให้ได้รับความรู้เรื่องศีลและอนุพตของทั้งสองศาสนา ในหลักการประพฤตินิโคตซึ่งสามารถนำศีล 5 ในพระพุทธศาสนา และอนุพตในศาสนาเซนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันกับหลักกฎหมายได้ หากบุคคลใดละเมิดศีล อาจทำให้บุคคลนั้นจิตใจเศร้าหมอง ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ทำให้ศีลขาดหรือศีลบกพร่อง แต่ถ้าบุคคลนั้นกระทำความผิดตามกฎหมาย อาจทำให้ต้องรับผิดตามกฎหมายทั้งทางแพ่งและ

ทางอาญา ถูกจำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน หลักกฎหมายแล้ว ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ใน
กล่าวได้ว่า หากมนุษย์ดำเนินชีวิตตามหลักศีลและ สังคมได้อย่างมีคุณค่า

References

- Buddhadasa Bikku. (1996). *Donation Precept Mind development*. Bangkok : Sukkhabajai Press.
- Dokhan, K. (1994). *Comparative religion*. Bangkok : Odean Store Press.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). *Thai Tipitaka Mahachulalongkornrajavidyalaya University Edition*. Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Mahamakutraajavidyalaya. (1991). *Tipitaka with translation commentary series 91 books*. Bangkok : Mahamakutraajavidyalaya Press.
- Muthukan, P. (1962). *Phutthasāt*. Bangkok : Khlung Witthaya Press.
- Phrakru Jiradhammadhas. (2017). *Analysis of world's Religion*. Khon Kaen : Klang Nanavidaya Part., Ltd.
- Phra Sirimungkalajarn. (2007). *Mongkhon Thipa Nee*. Bangkok : Mahamakutraajavidyalaya Press.
- Pongpattanasin, S. (2018). *Criminal code (26)*. Bangkok : Charoenrat Printing Ltd.